HALKA HİZMET VEREN KURUMLAR

Toplumu oluşturan insanların mutlu bir şekilde yaşayabilmesi için eğitim, sağlık ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. **İnsanlar temel ihtiyaçlarının karşılanması için birçok kurum görev yapmaktadır.** Örneğin; eğitim ihtiyacımızın karşılanması için okul, sağlık ihtiyacımızın karşılanması için hastane, güvenlik ihtiyacımızın karşılanması için polis karakolu hizmet verir.

- Bu kurumlar, **özel kurum** ve **resmi kurum** olarak ikiye ayrılır.

Kavram Bilgisi:
Devletin, toplumun temel ihtiyaçlarını (eğitim, sağlık, güvenlik, barınma, beslenme) karşılamak için kurduğu oluşumlara **resmi kurum** denir.

Püf Bilgi: Resmi kurumlara kamu kurumları, çalışanlarına da **kamu görevlisi** ya da **memur** denir.

Eğitim İhtiyacımızı Karşılayan Kurumlar

- Eğitim görmek herkesin temel hakkıdır. **Ülkemizde temel eğitim 12 yıldır.**
- **Ülkemizdeki eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır.** Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği vardır.
- Devlet, maddi imkânları iyi olmayan başarılı öğrencilere burs ve kredi desteği sağlar. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için gerekli tedbirleri alır.
- Ülkemizde devlet okullarında eğitim ücretsiz olarak verilmektedir.

Kreşler, anaokulları, ilkokullar, ortaokullar, liseler, yabancı dil kursları, sürücü kursları, üniversiteler, halk eğitim merkezleri eğitim ihtiyacımızı karşılayan kurumlara örnektir.

- Ülkemizde üniversiteler hariç eğitim alanında hizmet veren kurumlar **T.C. Millî Eğitim Bakanlığı**na bağlıdır.

Sağlık İhtiyacımızı Karşılayan Kurumlar

- **Aile sağlığı merkezleri, tıp merkezleri** ve **hastaneler** sağlık ihtiyacımızı karşılayan kurumlara örnektir.
- Ülkemizde sağlık alanında hizmet veren kurumlar **T.C. Sağlık Bakanlığı**na bağlıdır.

Ulaşım İhtiyacımızı Karşılayan Kurumlar

İnsanların bir yerden başka bir yere gidip gelmelerine **ulaşım** denir.

- **Minibüs, otobüs, uçak, gemi ve tren** gibi ulaşım araçları sayesinde bu ihtiyaçlarını giderirler. Ülkemizde belediyeler ulaşım hizmeti vermektedir.

T.C. Devlet Demiryolları, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ve Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü ulaşım ihtiyacımızı karşılayan kurumlara örnektir.

Ülkemizde ulaşım alanında hizmet veren kurumlar **T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına** bağlıdır.

Güvenlik İhtiyacımızı Karşılayan Kurumlar

- Gerek iç gerekse dış güvenliğimizi sağlamak için çeşitli güvenlik kurumları görev yapmaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, il ve ilçe emniyet müdürlükleri, polis merkezleri, güvenlik ihtiyacımızı karşılayan kurumlara örnektir.

- Bu kurumlar toplum düzeninin korunması, toplumun huzurunun sağlanması amacıyla çalışırlar. Güvenlik ihtiyacımızı karşılayan

kurumlardan Türk Silahlı Kuvvetleri, T.C. Millî Savunma Bakanlığına; Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ise T.C. İçişleri Bakanlığına bağlıdır.

Adalet İhtiyacımızı Karşılayan Kurumlar

Toplumsal düzeni sağlamak için devlet tarafından konulan kurallara **yasa** (kanun) denir.

- Ülkemizde yaşayan herkes yasalara uymak zorundadır. Mahkemeler, kişiler ve kurumlar arasındaki anlaşmazlıkları çözer.

Yargıtay, Danıştay, Adliyeler, cezaevleri, Adli Tıp Kurumu ve barolar adalet ihtiyacımızı karşılayan kurumlara örnektir. Bu kurumlar T.C. Adalet Bakanlığına bağlıdır.

Haberleşme ve İletişim İhtiyacımızı Karşılayan Kurumlar

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, cep telefonu operatörleri, televizyon kanalları, Genel Ağ'a bağlanma hizmeti veren firmalar ülkemizde haberleşme ve iletişim ihtiyacımızı karşılayan kurumlara örnektir.

- Ülkemizde haberleşme ve iletişim alanında hizmet veren kurumlar **T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına** bağlıdır.

Barınma İhtiyacımızı Karşılayan Kurumlar

Devletimiz Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) sayesinde konut inşa etmekte ve yaşama alanları oluşturmaktadır.

- Bakıma muhtaç yaşlı insanlar için **Huzurevleri,**
- Çeşitli sebeplerle öz ailelerinden yoksun büyümek zorunda kalan çocukların eğitim, sağlık, barınma ve beslenme ihtiyaçları **Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü** kurulmuştur.
- **Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı** da sokakta yaşamak zorunda kalan vatandaşlarımıza sahip çıkmakta ve onlara barınma hizmeti vermektedir.
-

e-DEVLET

e-devlet, devlet tarafından verilen bazı hizmetlerin elektronik ortamda vatandaşa sunulmasıdır. Bu sayede devlet hizmetlerinin vatandaşa kolay, hızlı ve kesintisiz bir şekilde ulaştırılması amaçlanmaktadır. İnsanlar devlet kurumlarının sundukları hizmetlere bu uygulama sayesinde kolayca erişebilmektedir.

e-devlet ile sunulan hizmetlerden bazıları şunlardır:

- Trafik cezası sorgulama
- Adli sicil kaydını sorgulama
- Vergi borcu öğrenme
- MEB sınav yeri ve sonucu sorgulama
- Doğal afet sigortası poliçe sorgulama

Sivil Toplum Kuruluşları

Gelişmiş ülkelerde toplumun ihtiyaçlarını karşılamak sadece devletten beklenmez. Duyarlı vatandaşlar eğitim, sağlık, çevre, kültür, insan hakları gibi alanlarda toplumun temel ihtiyaçlarını karşılamak ve sorularına çözüm bulmak için sivil toplum örgütleri kurmaktadırlar.

Kavram Bilgisi:

İnsanların bir hizmeti karşılamak için bir araya gelerek kurdukları dernek, vakıf ve sendika gibi oluşumlara **Sivil Toplum Kuruluşu** (STK) denir.

Sivil toplum kuruluşları yaptıkları çalışmalarla devletin resmî kurumlarına destek olurlar.

Sivil toplum kuruluşlarının bazı özellikleri şunlardır:

- ✓ Gönüllük esasına göre çalışırlar.
- ✓ Amaçları topluma hizmet etmek, toplumun sorunlarına çözüm bulmaktır.

- ✓ Çalışanlar, hizmetlerinin karşılığında ücret almazlar.
- ✓ Her birey diğerleriyle dayanışma içindedir ve yardımlaşma ön plandadır.
- ✓ Kuruluşlarında devletin katkısı yoktur. Ancak çalışmalarını devletin koyduğu yasalar çerçevesinde gerçekleştirirler.
- ✓ Masraflarını, çalışmalarına destek veren üyelerin bağışlarıyla karşılarlar.

Sivil toplum kuruluşları ile resmi kurumların farklı yönleri

- Sivil toplum kuruluşlarına katılım gönüllü; resmi kurumlara zorunludur.
- Sivil toplum kuruluşlarında çalışma ücretsiz; resmi kurumlarda çalışma karşılığında ücret alırlar.
- Sivil toplum kuruluşlarının mesai saatleri değişken olabilirken resmi kurumlarınki sabittir.
- Resmi kurumların çalışanları arasında ast-üst ilişkisi varken sivil toplum kuruluşlarında ast-üst ilişkisi yoktur.

Benzer Yönleri

- Kâr amacı gütmezler.
- Toplumsal sorunlarla ilgilenirler.
- Amaçları topluma hizmet etmektir.
- Her ikisi de yasal kuruluşlardır.

Bazı Sivil Toplum Kuruluşları

Darüşşafaka Cemiyeti: Eğitim alanında hizmet vermektedir. Annesi veya babası hayatta olmayan, maddi olanakları yetersiz, yetenekli öğrencilere karşılıksız eğitim olanağı sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGEV): Eğitim alanında faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşudur. Eğitim parkları ve öğrenim birimleri kurarak temel eğitime katkı sağlar.

Mehmetçik Vakfı: Türk Silahlı Kuvvetlerinde yaptığı vatan hizmeti sırasında şehit olan askerlerin bakmakla yükümlü oldukları yakınlarına, gazilere ve ailelerine yardım sağlar.

Yeşilay: Sağlık alanında hizmet veren önemli sivil toplum kuruluşlarından biridir. Sigara, içki ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapan maddelerin zararlı etkilerine karşı insanları korumaya ve bilinçlendirmeye çalışır.

Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA): Çevreyle ilgili hizmet veren bir sivil toplum kuruluşudur. Erozyonla mücadele etmek için ağaçlandırma kampanyaları düzenler, vatandaşları erozyonla mücadele konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapar.

YAŞADIĞIM YERİN YÖNETİMİ

Kavram Bilgisi:

Devlet:
Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu varlığa **devlet** denir.

Devletin sunduğu hizmetlerden vatandaşların daha etkin olarak yararlanabilmesi amacıyla devlet tarafından çeşitli yönetim birimleri oluşturulmuştur. Ülkemizin yönetimi merkezî yönetim, merkeze bağlı yönetim ve yerel yönetimler olmak üzere üçe ayrılır.

Merkezî Yönetim

- Ülkemizin yönetiminde etkin olan kurumlar **Cumhurbaşkanlığı** ve **Bakanlar Kurulu**dur. Yaşadığımız yerleşim birimlerindeki yetkililer, merkezî yönetime karşı sorumludurlar.

- Bu kurumların başında bulunan Cumhurbaşkanı ve bakanlar ülke

yönetimiyle ilgili çeşitli kararlar alırlar. Karar alma sürecinde çeşitli kurullar kendilerine yardımcı olmaktadır. **Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği** ve **Devlet Denetleme Kurulu** Cumhurbaşkanına karar alma sürecinde yardımcı olan kurumlardır.

- **Bakanlar Kurulu,** Cumhurbaşkanı ve bakanlardan oluşur. Cumhurbaşkanı, bakanlıklar arasında iş birliği yapılmasında ve hükümetin genel siyasetinin belirlenmesinde etkilidir. Bakanlar görevlerini yerine getirirken bireysel olarak sorumluluk alanlarıyla ilgili karar alabildikleri gibi bir araya gelip Bakanlar Kurulu olarak da ülke yönetimiyle ilgili kararlar alabilirler.

➢ Ülkemizde merkezî yönetime ve bakanlara yardımcı olmak, belli konularda görüş bildirmek ve denetim yapmak gibi amaçlarla oluşturulmuş çeşitli kurullar vardır. Bunlar;

- **Millî Güvenlik Kurulu,** millî güvenlik ile ilgili konularda kararlar alır.
- **Danıştay,** idari mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin son inceleme kuruludur.
- **Sayıştay,** merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu gelir ve giderlerini denetler, genel bütçeyle ilgili son kararı verir.

Merkeze Bağlı Yönetim

➢ Ülkemizin **yönetim merkezi** başkent **Ankara**'dır. Ancak ülkemizin büyük bir coğrafi alanda kurulmuş olması tüm kurumların merkezden yönetilmesine engel olmaktadır.

➢ Merkezî yönetim, kamu hizmetlerinin vatandaşlara daha rahat ulaştırılması ve toplumun ihtiyaçlarının daha kolay karşılanması amacıyla **il** ve **ilçe** gibi yönetim birimleri oluşturmuştur.

İl Yönetimi

- Merkeze bağlı en büyük yönetim birimine **il** denir.
- İli **vali** yönetir.
- **Vali, merkez yönetimin ildeki temsilcisidir.**
- Valiler, atama yoluyla iş başına gelir.
- Valiler, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak çalışsa da tüm bakanlıklara karşı sorumludur.

Valilerin temel görevleri

- ✓ Kendisine bağlı memurları denetlemek,
- ✓ İldeki güvenliği sağlamak,
- ✓ İl sınırları içinde kanunları ve gelen emirleri uygulamak
- ✓ İlin eğitim, kültür, ulaşım, sanayi gibi alanlarda kalkınmasını sağlamak
- ✓ Vatandaşların yönetimle ilgili istek ve şikâyetlerini dinlemek
- ✓ Millî bayramlara katılarak, halkın bayramını kutlamak
- ✓ Kendisine bağlı kurum ve kuruluşlar arasında iş birliği sağlamak

İlçe Yönetimi

- İlçeler, il yönetimine bağlı yönetim birimleridir.
- İlçeyi **Kaymakam** yönetir.
- Kaymakam, merkezî yönetimin ilçedeki temsilcisidir.
- Kaymakamlar, valiye bağlı olarak görev yaparlar.

Püf dikkat!

Kaymakamlar da valiler gibi **atama yoluyla** iş başına gelirler.

Kaymakamların temel görevleri

- ✓ İlçe sınırları içerisinde kanunları uygulamak
- ✓ İlçedeki resmî kurum ve kuruluşların çalışmalarını takip etmek
- ✓ Vatandaşların istek ve şikâyetlerini dinlemek
- ✓ İlçedeki vatandaşların ihtiyaçlarını tespit ederek eksikliklerin giderilmesi için gerekli çalışmaları yapmak
- ✓ İlçenin eğitim, kültür, ulaşım, sanayi gibi alanlarda gelişip kalkınmasını sağlamak

İl ve İlçe Yönetim Müdürlükleri

Ülkemizdeki il ve ilçelerde bakanlıklara bağlı olarak ihtiyaca göre il ve ilçe birimleri kurulur. Bu kurumlar **il ve ilçe müdürlükleri** olarak bilinir.

Püf bilgi: İl müdürlükleri valiye karşı, ilçe müdürlükleri kaymakam ve valiye karşı sorumludur.

- İl ve ilçe müdürlüklerinde görev yapan bireyler, uzman oldukları konularda aktif olarak görev alır ve yönetime yardımcı olurlar.
- Valiler illerde bulunan valilik, kaymakamlar ise ilçelerde bulunan kaymakamlık binasında görev yaparlar.

Valiye Bağlı İl Müdürlükleri	Kaymakama Bağlı İlçe Müdürlükleri
İl Millî Eğitim Müdürlüğü	İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
İl Sağlık Müdürlüğü	İlçe Sağlık Müdürlüğü
İl Emniyet Müdürlüğü	İlçe Emniyet Müdürlüğü
İl Tarım Müdürlüğü	İlçe Tarım Müdürlüğü
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İlçe Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Yerel Yönetimler

İl, ilçe ve köylerde çöplerin toplanması, sokakların temizlenmesi, yol bakım ve onarımı çalışmalarının yapılması, su ihtiyacının giderilmesi gibi hizmetleri sunmak amacıyla kurulmuş yönetim birimlerine **yerel yönetim** adı verilir.

Püf dikkat!

Belediyeler ve **muhtarlıklar** yerel yönetimlerdir.

Belediyeler

- Yaşadığımız yerleşim birimindeki sokakların bakımı, temizliği, aydınlatması, suyu, esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerini karşılamak amacıyla kurulan yerel yönetim birimlerine **belediye** denir.

- Belediye yönetiminin başındaki kişiye **belediye başkanı** adı verilir.
- Belediye başkanları il, ilçe veya belde belediye binalarında görev yapar.
- Belediye başkanı **seçimle** iş başına gelir.

Belediyelerin temel görevleri

- ✓ Vatandaşların nikâh ve cenaze işlerini yerine getirmek
- ✓ Cadde ve sokakların temizliğini yapmak
- ✓ İtfaiye ve zabıta hizmetlerini sunmak
- ✓ Pazar yerleri açmak
- ✓ Su dağıtımı, yolların bakım ve onarımı, doğal gaz dağıtımı gibi alt yapı hizmetlerini sağlamak
- ✓ Ulaşım hizmetleri sağlamak

Püf bilgi:

Belediyelerin karar organları belediye meclisi ve belediye encümenidir.

Köy ve Mahalle Yönetimi

- Nüfusu 2000 kişiden az olan yerleşim yerlerine **köy** denir.
- Ülkemizde bulunan **en küçük yönetim birimi** köydür.
- Köy yönetiminin başında **muhtar** bulunur. Muhtarlar **seçimle** iş başına gelir.

Köy muhtarlarının görevlerinden bazıları
✓ Salgın ve bulaşıcı hastalık durumunda yetkililere haber vermek
✓ Sağlık, eğitim, ulaşım ihtiyaçlarında merkeze bağlı yönetim ile halk arasında bağ kurmak
✓ Halk ile merkeze bağlı yönetim arasındaki evrak işlerini düzenlemek

İhtiyar meclisi, muhtarın başkanlığında kararlar alan ve köyle ilgili işlerin yürütülmesini denetleyen kuruldur.

Muhtarlık bulunan bir başka yerleşim birimi de mahalledir. **Her mahallenin bir muhtarı vardır.**

TEMEL HAKLARIMIZI ÖĞRENELİM

Kavram Bilgisi:

Temel Haklar: Bir insanın doğuştan sahip olduğu ve insanca yaşayabilmesi için gerekli olan haklara temel haklar denir.

Temel haklar devlet tarafından anayasa ile korunma altına alınmıştır. Temel hakların ihlal edildiği veya gereksiz yere sınırlandırıldığı bir toplumda insanların mutlu ve huzurlu yaşamaları mümkün değildir.

Temel Haklarımızdan Bazıları

Kişi Dokunulmazlığı Hakkı (Yaşama Hakkı)

MADDE 17 – Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

- Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz.
- Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

Özel Hayatın Gizliliği Hakkı

MADDE 20 – Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

- Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Konut Dokunulmazlığı Hakkı

MADDE 21 – Kimsenin konutuna dokunulamaz.

- Kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz

Eğitim ve Öğrenim Hakkı

MADDE 42 – Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.

- Eğitim ve öğretim, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.

Sağlık Hakkı

MADDE 56 – Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

- Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.

Seçme ve Seçilme Hakkı

MADDE 67 – Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak **seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma** hakkına sahiptir.

- On sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme, seçilme ve halk oylamasına katılma haklarına sahiptir.

Haberleşme Özgürlüğü

MADDE 22 – Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir.

- Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz.

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü

MADDE 23. – Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.

- Devlet gerekli gördüğü durumlarda yerleşme ve seyahat özgürlüğünü sınırlandırabilir.

Din ve Vicdan Özgürlüğü

MADDE 24. – Herkes vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

- Kimse ibadete, dinî ayin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.

Düşünce ve Kanaat Özgürlüğü

MADDE 25. – Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.

- Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.

➢ Kişi, doğduğu andan ölünceye kadar temel hak ve özgürlüklere sahiptir.

Püf bilgi:
Temel hak ve özgürlükler **evrenseldir** yani dünyanın her yerinde geçerlidir.

Püf bilgi:
Sahip olduğumuz temel hak ve özgürlükler **dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez** özelliktedir. Ülkemizde temel hak ve özgürlükler devletimizin güvencesi altındadır.

Anayasamıza göre insanların temel hak ve özgürlükleri sebepsiz yere sınırlandırılamaz.

Anayasamızda temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılabileceği durumlar

- **Savaş hâli, sıkıyönetim, olağanüstü hâl, kamu düzeninin bozulması, millî güvenliğin tehlikede olması, bulaşıcı ve salgın hastalıkların ortaya çıkması** gibi durumlarda insanların hak ve özgürlükleri belli ölçülerde sınırlandırılabilir.

- Yaşama hakkı, düşünce ve kanaat özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü ise her ne sebeple olursa olsun sınırlandırılamaz.

Temel hak ve özgürlüklerin korunduğu ve kullanıldığı bir toplumlarda;

- Bireyler **huzur ve güven** içinde yaşar. Bu tür toplumlarda **adalet ve eşitlik** insanlar arasında daha kolay sağlanır.
- Bireyler kendi yeteneklerini ön plana çıkararak ülkelerine daha faydalı hâle gelirler.
- **Demokratik yaşam** daha kolay gelişir. İnsanların gelecek korkusu ortadan kalkar.
- İnsanların **vatandaş olma bilinçleri** üst seviyeye çıkar.
- İnsanlar arasında **birlik ve beraberlik** sağlanır. Sivil toplum kuruluşları daha

rahat çalışma ortamı bulur ve insanlara daha faydalı hizmetler sağlayabilir.
- İnsanlar arasında dil, din, ırk, cinsiyet ve siyasi düşünce ayrımı yapılmaz.

❖ **Katılım hakkı** ve **düşünce özgürlüğü** temel haklarımızdandır.

Kavram Bilgisi:
Katılım Hakkı: İnsanların, kendilerini ilgilendiren toplumsal, siyasal ve ekonomik konularda söz haklarını kullanarak görüşlerini çeşitli şekillerde ifade etmeleridir.

➢ Vatandaşların ülke yönetimine katılma hakkı vardır.
➢ **Oy kullanma, referanduma (halk oylamasına) katılma, okul seçimlerine katılma hakkı, sivil toplum kuruluşlarına katılma** v.b.

Düşünce Özgürlüğü:
Kişinin inançlarını ve düşündüklerini hiçbir baskıya uğramadan özgürce açıklayıp yayabilmesine **düşünce özgürlüğü** denir.

➢ Başkalarına zarar vermemesi ve suç teşkil etmemesi şartıyla istediğimizi düşünebilir, ifade edebilir ve yazabiliriz.

➢ Yetişkin bireyler gibi çocukların da katılım hakkı ve düşünce özgürlüğü vardır. **Çocuk Hakları Sözleşmesi**'nde belirtildiği gibi her çocuk kendisini ilgilendiren konularda düşüncelerini serbestçe ifade edebilir.

➢ Aile içinde karar alınırken çocukların düşüncelerini özgürce söyleyebildiği bir ortam oluşturulması önemlidir. Böylece aile içinde demokratik bir anlayış sergilenir. Çocuklar bu yolla katılım ve düşünce özgürlüğü hakkını kullanmış olur.

BAĞIMSIZLIK SEMBOLLERİMİZ VE ORTAK DEĞERLERİMİZ

Kavram Bilgisi:
Egemenlik: Hâkim olma ve yönetme anlamına gelen bir kavramdır. Bir devletin, vatandaşları, o ülkenin sınırları içinde yaşayan yabancılar ve ülke üzerindeki yetkilerinin tümüne egemenlik denir.

Kavram Bilgisi:
Millî egemenlik: Egemenliğin yani yönetme gücünün millete ait olmasıdır. **Ülkeyi yönetme gücünün halk tarafından kullanıldığı ülkelerde millî egemenlik vardır**. Ülkemizde egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir.

MADDE 6 – Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir. Türk milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.
- Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.

Milli Bağımsızlık:
Bir milletin bağımsız ve hür bir şekilde yaşamasına, başka bir devlete bağımlı olmadan özgürce karar verebilmesine millî bağımsızlık denir. Bu sayede milletimiz bağımsız ve hür bir şekilde yaşamını sürdürebilmektedir.

➢ Millî egemenlik ve bağımsızlığımız çok zor şartlar altında kazanılmıştır. Bu nedenle milletimiz için vazgeçilmez değerler hâline gelmiştir. Bağımsızlığımızın kanıtı olan sembollerimiz vardır. Bizler için bu sembollerin anlamı büyüktür. Bu semboller milletimizin ortak değerleri olarak kabul edilir.

BAYRAĞIMIZ: Ülkemizin en önemli bağımsızlık sembolüdür. Rengini vatan için can veren şehitlerimizin kanından alan bayrağımız bizim için çok kutsaldır. Bayrağımızdaki ay bağımsızlığın, yıldız da şehitlerimizin simgesidir. Bayrağımızdaki kırmızı renk eski Türk geleneklerine göre hâkimiyeti anlatır. Beyaz renk güç, ululuk ve adaletin yanında temizliği de ifade eder.

1983 yılında çıkarılan **Türk Bayrağı Kanunu** ile bayrağımızın boyutları, şekli, nerelerde ve nasıl kullanılacağı belirtilmiştir.

Türk Bayrağı Kanunu

Madde 7 – Türk bayrağı; yırtık, sökük, yamalı, delik, kirli, soluk, buruşuk veya layık olduğu manevi değeri zedeleyecek herhangi bir şekilde kullanılamaz. Resmî yemin törenleri dışında her ne maksatla olursa olsun masalara, kürsülere örtü olarak serilemez. **Elbise veya üniforma şeklinde giyilemez.** Hiçbir siyasi parti, teşekkül, dernek, vakıf ve tüzükte belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları dışında kalan kurum ve kuruluşun amblem, flama, sembol ve benzerlerinin ön veya arka yüzünde esas veya fon teşkil edecek şekilde kullanılamaz.
Bayrak yırtılamaz, yakılamaz, yere atılamaz, gerekli özen gösterilmeden kullanılamaz.

İSTİKLÂL MARŞIMIZ: İstiklal Marşımız da bayrağımız gibi bağımsızlık sembollerindedir. İstiklal Marşımızın yazarı **Mehmet Akif ERSOY**'dur.
TBMM tarafından **12 Mart 1921** tarihinde kabul edilmiştir. 1930 yılında **Osman Zeki ÜNGÖR** tarafından bestelenmiştir.

CUMHURBAŞKANLIĞI FORSU:
Cumhurbaşkanlığı Forsu; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın ikametgâhında, ziyareti süresince bulunduğu yerde, bayrak direğine çekilir, gece ve gündüz çekili kalır.

Püf bilgi:

Cumhurbaşkanlığı Forsundaki **16 yıldız** Türklerin tarihte kurduğu devletleri, ortadaki güneş Türkiye Cumhuriyetini temsil eder.

BAŞKENTİMİZ: Bağımsız her ülkenin bir başkenti vardır. Türkiye'nin başkenti Ankara'dır.

PARAMIZ (TÜRK LİRASI): Bağımsızlık sembollerinden biri de paradır. Paralarda bir takım semboller ve kültürel öğeler bulunur. Ülkemizin para birimi Türk Lirasıdır.

MİLLİ TAKIMLARIMIZ: Ülkemizin dünya devletleri karşısında temsil eden milli takımlarımız da egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizdendir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ: Milli Mücadele sırasında 23 Nisan 1920'de açılan TBMM, ülkemiz için ulusal egemenlik sembolümüzdür.

DİLİMİZ: Ülkemizde resmi dil Türkçedir. Bu nedenle Türkçemiz de egemenlik sembollerimizdendir.

ATATÜRK VE ANITKABİR: Türk milletinin bağımsız ve egemen bir ulus olmasında en büyük pay Atatürk' ündür. Bu nedenle Atatürk ve anıtkabir bağımsızlık sembollerimizdendir

ANAYASAMIZ: Anayasa, milletin ideal yaşam tarzını yansıtır. Bu yönüyle de anayasa bağımsızlığı simgeler. T.C. Anayasası milletimizin egemenlik sembollerimizdendir.

MİLLİ BAYRAMLARIMIZ:

- 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı,
- 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı,
- 30 Ağustos Zafer Bayramı,
- 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı…